

NARODNA BANKA SRBIJE
SEKTOR ZA DEVIZNE POSLOVE
ODELJENJE ZA UPRAVLJANJE DEVIZNIM REZERVAMA

**PREGLED DEŠAVANJA NA SVETSKOM
FINANSIJSKOM TRŽIŠTU
4 – 15. jun 2012. godine**

Jun 2012

NARODNA BANKA SRBIJE
SEKTOR ZA DEVIZNE POSLOVE
ODELJENJE ZA UPRAVLJANJE DEVIZNIM REZERVAMA

1. Uvod

Pregled i predviđanje referentnih kamatnih stopa pojedinih centralnih banaka

	Referentna kamatna stopa (u p.p.)	Poslednja promena (u p.p.)	Datum poslednje promene	Naredni sastanak	Predviđanje
I. Evropska centralna banka	1,00	-0,25	8. 12. 11.	5. 7. 12.	\
II. Federalne rezerve	0-0,25	-0,75	16. 12. 08.	20. 6. 12.	\
III. Banka Engleske	0,50	-0,50	5. 3. 09.	5. 7. 12.	\
IV. Banka Kanade	1,00	+0,25	8. 9. 10.	17. 7. 12.	\
V. Švajcarska nacionalna banka	0,00	-0,25	3. 8. 11.	13. 9. 12.	\
VI. Banka Japana	0,10	-0,20	19. 12. 08.	12. 7. 12.	\

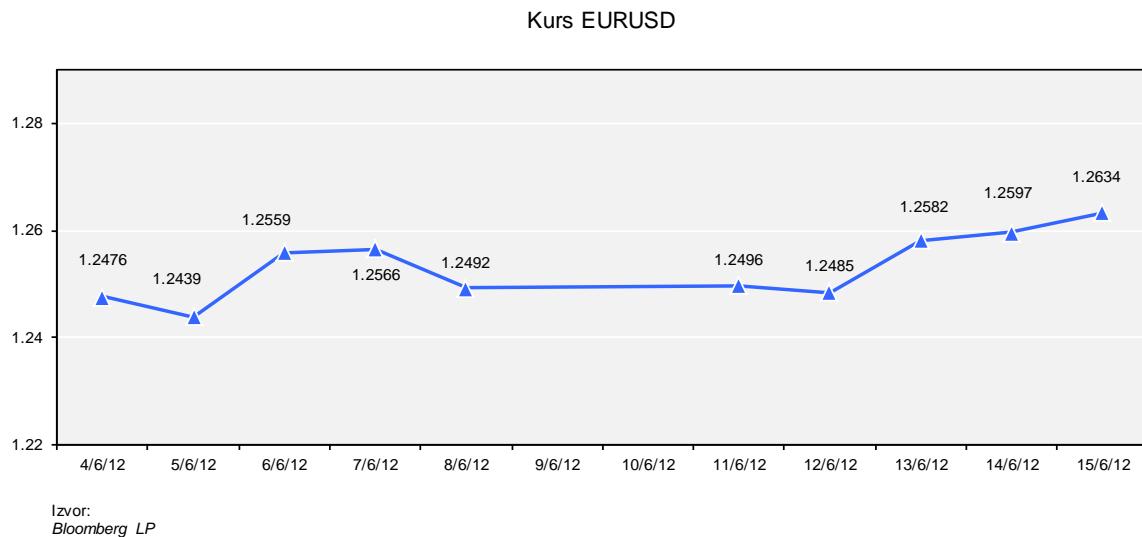
Izvor: Bloomberg LP.

Grčka je i dalje u centru pažnje tržišnih učesnika. Rejting agencija *S&P* je istakla da postoji jedna trećina šansi da Grčka izđe iz EMU, dok je kineska vlada pozvala ključne institucije, među kojima i centralnu banku Kine, da naprave strategije u slučaju povlačenja Grčke iz zone evra. U nedavnoj poseti tzv. Trojke procenjeno je da je Portugal ispunio sve kvantitativne kriterijume i ciljeve. Uprkos tome, vlada Portugala je najavila da će ubrizgati 6,6 milijardi evra u tri najveće banke u toj zemlji koristeći sredstva međunarodnih fondova za pomoć kako bi dokapitalizovala finansijski sektor i ispunila regulatorne zahteve. Neizvesnost i problemi u EU uticali su da se 5. juna zakaže hitan konferencijski poziv Grupe 7 (G7) za isti dan. Očekivanja da će se zajedničkom akcijom političkih lidera doneti nove odluke kojim bi se pomoglo prevazilaženju dužničke krize u Evropi pozitivno su uticala na finansijska tržišta širom sveta. Tome su doprinele i spekulacije da će Španija dobiti kredit iz predostrožnosti od Evropskog fonda za finansijsku stabilnost (EFSF). Agencija za kreditni rejting *Moody's* smanjila je kreditni rejting tri najveće bankarske grupacije u Austriji (*Raiffeisen Bank International, UniCredit Bank Austria* i *Erste Group Bank*), kao i šest nemačkih, a kao razlog za to navodi osetljivost na negativna dešavanja na tržištima centralne i istočne Evrope. U sredu 6. juna Evropska centralna banka (ECB) nije donela odluku o uvođenju dodatnih nestandardnih mera monetarne politike, kao ni odluku o smanjenju referentne kamatne stope. Međutim, ta odluka nije doneta jednoglasno, budući da je nekoliko članova koji su bili za smanjenje kamatnih stopa bilo nadglasano. Mario Dragi, predsednik ECB-a, nakon sastanka je naglasio da ostaju slabi izgledi za privredni rast, što su tržišni učesnici protumačili kao signal da će ECB verovatno smanjiti referentnu kamatnu stopu u julu za 25 bazičnih poena. Evropska Komisija je objavila rad iz oblasti stvaranja evropske bankarske unije, čija je realizacija planirana do 2014. godine. Centralna banka Kine je narednog dana, prvi put od 2008. godine, smanjila referentnu kamatnu stopu kako bi sprečila dalje usporavanje svoje privrede, budući da se dužnička kriza u Evropi pojačava. Uz to, pozitivnu reakciju na tržištu izazvala je i izjava nemačke kancelarke Angele Merkel da postoje instrumenti za pomoć EMU i da je Nemačka spremna da ih upotrebi kad god se dokaže da je potrebno. Međutim, kasno uveče, agencija za kreditni rejting *Fitch* smanjila je rejting Španije za tri stepena, na BBB, zadržavajući

negativne izglede za kretanje rejtinga u budućnosti. Kao razlog za to navela je visok nivo spoljnog i javnog duga te zemlje i velike troškove restrukturiranja i dokapitalizacije bankarskog sektora (koji se sada procenjuju na 60 – 100 milijardi evra, odnosno 6–9% BDP-a, nasuprot ranijim prognozama od 30 milijardi evra, odnosno 3% BDP-a). Tokom vikenda je španski ministar ekonomije najavio da će Španija zatražiti pomoć da bi dokapitalizovala problematične banke i da će takav zahtev zvanično biti poslat do kraja meseca. Evrogrupa je pozitivno prihvatile taj zahtev Španije i namerava da joj izade u susret, kao i da obezbedi kreditnu liniju u visini od 100 milijardi evra kako bi se bankama obezbedilo dovoljno kapitala, a finansijsko tržište umirilo.

Agencija za kreditni rejting S&P saopštila je da pomoć koju je Španija zatražila od međunarodne zajednice nema nikakav neposredan efekat na kreditni rejting države. Uz to je i evropski komesar za ekonomska i monetarna pitanja Oli Ren izjavio da se od Španije neće zahtevati dodatne fiskalne reforme i mere. Takođe, izjavio je da Italija trenutno ima ozbiljnu fiskalnu neravnotežu, ali i da ta zemlja preduzima odlučne mere kako bi prevazišla probleme. S druge strane, austrijski ministar finansija Mario Fekter je izjavio da bi Italija takođe mogla da zatraži pomoć međunarodne zajednice zbog previsokih stopa po kojima se trenutno zadužuje. Prema pisanju Rojtersa, zvaničnici EU razmatraju korake koje bi trebalo preduzeti ako Grčka napusti EMU. Deo plana su kontrole granica, limitiranje podizanja novca s bankomata i pojačana kontrola tokova kapitala. Nemački ministar finansija Wolfgang Šojble je izjavio da bi evroobveznice zapravo bile negativan podsticaj u ovom trenutku i da su fiskalno jedinstvo i zajedničko donošenje odluka neophodni pre izdavanja evroobveznica. Naglasio je i da bi zajednički bankarski sistem unutar EMU jedino imao smisla ukoliko pre toga dođe do jedinstvene finansijske politike unutar Unije. Sličan stav je imao i visoki zvaničnik ECB-a Jorg Asmusen, koji je naglasio da bi evroobveznice trebalo da budu kruna dugog procesa fiskalnog ujedinjenja EMU, a ne instrument za rešavanje trenutne krize. Svetska banka je zadržala svoja predviđanja za globalni privredni rast, kao i za privredni rast EU za 2012. godinu, ali je snizila predviđanja za 2013. godinu. U sredu 13. juna agencija za kreditni rejting Moody's je snizila rejting Španije za tri stepena (na Baa3) s negativnim kreditnim izgledom. Agencija je navela da porast javnog duga zbog pomoći bankarskom sistemu ostaje najveći problem španske privrede i predstavlja glavni razlog za smanjenje kreditnog rejtinga. Agencija je takođe snizila kreditni rejting Kipra za dva stepena (na Ba3), zadržavajući negativan kreditni izgled. Narednog dana na udaru su se našle holandske finansijske grupacije, među kojima su Rabobank, ING i ABN, kao i belgijska KBC, kojima je rejting snižen za dva stepena. Guverner austrijske centralne banke i visoki zvaničnik ECB-a Evald Novotni izjavio je da je razmatran predlog da se snize stope na depozite. On je takođe istakao da je moguće da kamata na depozite kod ECB-a bude nula i da bi takva mera verovatno nateralala banke da jedna drugoj pozajmljuju novac umesto što bi ga deponovale kod ECB-a. S druge strane, tržišni učesnici se uveliko pripremaju za izbore u Grčkoj. Prema pisanju Reuters-a, centralne banke se pripremaju za koordinisanu akciju obezbeđivanja likvidnosti ukoliko bude problema s likvidnošću nakon nedeljnih izbora.

2. Kurs EUR/USD

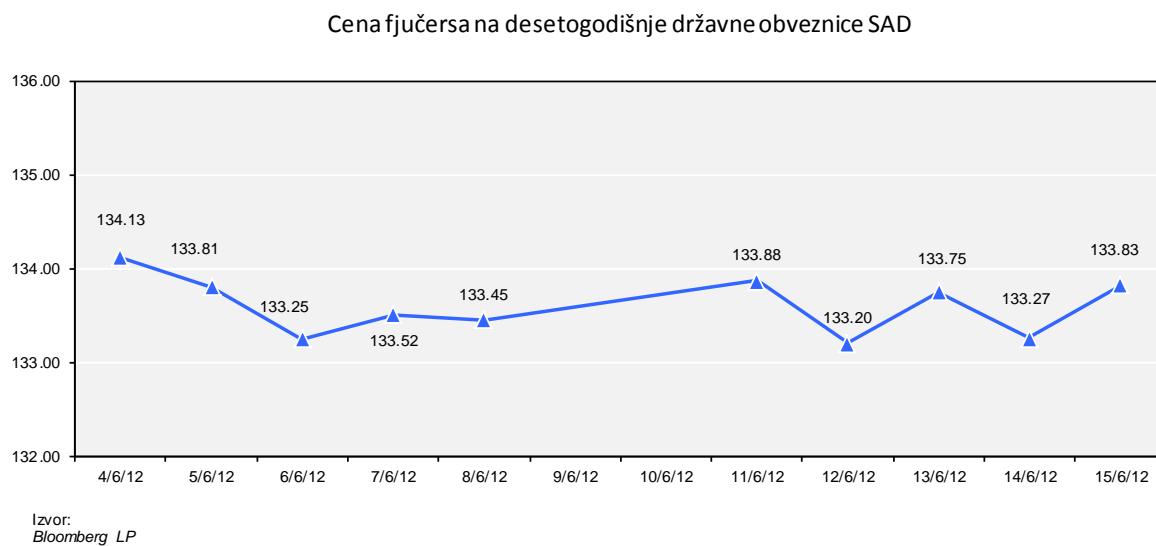

Vrednost evra u odnosu na američki dolar je tokom prve nedelje varirala, ali je na nedeljnom nivou zabeležila blag rast. Početkom nedelje tzv. Trojka je dala procenu nedelje da je Portugal ispunio sve kvantitativne kriterijume i ciljeve, što je pozitivno uticalo na vrednosot evra. Već narednog dana, evro je zabeležio gubitke pošto je agencija za kreditni rejting *Moody's* smanjila kreditni rejting tri najveće austrijske bankarske grupacije, kao i šest nemačkih, a kao razlog za takvu odluku navela osetljivost na negativna dešavanja na tržištima centralne i istočne Evrope. Nakon toga, evro je beležio dvodnevni rast zbog odluke ECB-a da ne promeni referentnu kamatnu stopu, kao i zbog izjava nemačke kancelarke da postoje instrumenti za pomoć EMU, koje je Nemačka spremna da upotrebi kako bi pokrenula privredni rast unutar Unije. Međutim, poslednjeg dana prve nedelje izveštajnog perioda evro je oslabio u odnosu na američki dolar, što je bila posledica smanjenog kreditnog rejtinga Španije od strane rejting agencije *Fitch* zbog problema u bankarskom sektoru. Uprkos tome, na nedeljnom nivou kurs EUR/USD je zabeležio rast od 0,87%.

Tokom druge nedelje izveštajnog perioda vrednost evra nastavlja da raste u odnosu na američki dolar. Taj rast početkom nedelje nije bio izražen pošto je Agencija za kreditni rejting S&P saopštila da pomoć koju je Španija zatražila od međunarodne zajednice nema nikakav neposredan efekat na kreditni rejting države. Takođe, austrijski ministar finansija Mario Fekter je izjavio da bi Italija takođe mogla da zatraži pomoć međunarodne zajednice zbog previšokih stopa po kojima se trenutno zadužuje. Međutim, posle izjave potpredsednika ECB-a da je ta institucija spremna da preuzeme ulogu supervizora najvećih banaka unutar EMU, evro je sredinom nedelje znatno ojačao u odnosu na američki dolar. Pored toga, visoki zvaničnici Nemačke i ECB-a su izjavili da je u ovom trenutku ključno donošenje mera zarad fiskalnog jedinstva u EMU, a ne izdavanje evroobveznica. Pozitivna efekat na kurs EUR/USD imala je i izjava španskog ministra ekonomije, koji je saopštio da plan nije da se španske banke likvidiraju, već da se dokapitalizuju i nacionalizuju banke kojima je protrebna pomoć, kao i da im se „očiste“ bilansi. Poslednjeg dana izveštajnog perioda evro je nastavio s trendom rasta uoči ponovljenih parlamentarnih izbora u Grčkoj, jer je većina tržišnih učesnika očekivalo da, uprkos svim problemima i poteškoćama, Grčka neće izglasati opciju koja se zalaže za izlazak Grčke iz EMU. Kurs EUR/USD je završio period na 1,2644, zabeleživši rast vrednosti evra u odnosu na američki dolar od 1,136% na nedeljnom nivou.

3. Tržište hartija od vrednosti

3.1. Državne obveznice SAD

Cene državnih obveznica SAD zabeležile su pad početkom prve nedelje izveštajnog perioda. Na taj pad cena je uticalo objavljivanje kompozitnog indeksa Instituta za upravljanje snabdevanjem tržišta robom koja nije namenjena za dalju proizvodnju (*ISM Non-Manf. Composite*), koji je iznosio 53,7 naspram očekivanih 53,4. Takođe su 6. juna objavljeni podaci iz FED-ove „Bež knjige“, koji su ukazali na umeren privredni rast u SAD tokom aprila i maja. Međutim, nepovoljne političke i ekonomske vesti iz EU, između ostalog snižavanje kreditnog rejtinga Španije i problemi unutar španskog bankarskog sektora, bile su glavni pokretač na finansijskom tržištu krajem nedelje. Uz to je objavljen i trgovinski bilans (*Trade Balance*) SAD za april, koji je bio ispod tržišnih očekivanja. To je uticalo na umeren rast cene državnih hartija od vrednosti SAD tokom 7. juna, koje su ostale na sličnom nivou i tokom petka.

Drugu nedelju je obeležilo pre svega osciliranje cena državnih obveznica SAD. Makroekonomski podaci objavljeni tokom nedelje bili su znatno ispod tržišnih očekivanja. To su pre svega indeks cena gotovih proizvoda na mesečnom nivou (*Producer Price Index*) za maj, junski indeks poverenja potrošača Univerziteta u Mičigenu (*U. of Michigan Confidence*), industrijska proizvodnja za maj (*Industrial Production*) i indeks proizvodnje (*Empire Manufacturing*) za jun. Međutim, na kretanje cena državnih obveznica SAD uticale su vesti i s medjunarodnog finansijskog tržišta. Izjava španskog ministra ekonomije da će Španija zatražiti pomoć da bi se dokapitalizovale problematične banke, najave da bi i Italija mogla da postupi slično, spekulacije oko evroobveznica i tenzije uoči ponovljenih parlamentarnih izbora u Grčkoj u velikoj meri su uticale na povećanu potražnju za državnim hartijama od vrednosti SAD kao sigurnom obliku aktive. Upravo iz tih razloga cene državnih obveznica SAD su oscilirale, ali bez velike promene cene na nedeljnem nivou.

Značajni pokazatelji privredne aktivnosti SAD

	Period	Očekivani podatak	Aktuelni podatak	Prethodni podatak
I. Trgovinski bilans u mIrd. \$ (8. 6. 2012)	April	-49,5	-50,1	-51,8
II. Indeks proizvodnje (15. 6. 2012)	Jun	12,5	2,29	17,04
III. Indeks poverenja potrošača Univerziteta u Mičigenu (15. 6. 2012)	Jun	77,5	74,1	79,3

Izvor: Bloomberg LP.

3.1. Državne obveznice Nemačke

Cena fjučersa na desetogodišnje nemačke obveznice

Izvor:
Bloomberg LP

Prinosi nemačkih državnih obveznica zabeleželi su rast tokom posmatranog izveštajnog perioda. Najpre su na rast prinosa pozitivno uticala očekivanja da bi na zakazanom hitnom konferencijskom razgovoru G7 mogla biti doneta neka konkretna odluka kojom bi se pomoglo prevazilaženju dužničke krize u Evropi. Kasnije, rastu su doprinele i spekulacije da će Španija dobiti kredit iz predostrožnosti EFSF, kao i najave vodećih zemalja da će preuzeti stimulativne mere monetarne politike kojima bi stali na put padu privrednog rasta. Uprkos očekivanjima jednog dela tržišnih učesnika, ECB nije donela odluku o smanjenju referentne kamatne stope, koja je na nivou od 1% od decembra 2011. godine, niti odluku o uvođenju dodatnih nestandardnih mera monetarne politike. Međutim, Mario Dragi je naglasio da su izgledi za privredni rast i dalje slabi, što je protumačeno kao mogućnost za smanjenje referentne stope za 25 bazičnih poena ukoliko dođe do pogoršanja uslova za rast u EU. Narednog dana izjava Angele Merkel da postoje instrumenti za pomoć EMU i da je Nemačka spremna da ih upotrebi kad god se dokaže da je potrebno izazvala je dalji rast prinosa obveznica Nemačke. Pored ove izjave, na rast prinosa uticali su i dobri rezultati aukcije španskih obveznica. Takav trend kretanja prinosa nemačkih hartija od vrednosti zaustavljen je pošto je predsedavajući FED-u Ben Bernanke u svom govoru o preduzimanju novih mera monetarne politike zvučao neutralnije nego što su investitori očekivali. Na pad cena sigurnijih oblika aktive uticala je i odluka centralne banke Kine da smanji referentnu kamatnu stopu kako bi sprečila dalje usporavanje svoje privrede zbog pojačane dužničke krize u Evropi. Poslednjeg dana prve nedelje izveštajnog perioda, nakon što je agencija *Fitch* smanjila kreditni rejting Španije za tri stepena

zadržavajući negativne izglede za kretanje rejtinga u budućnosti, prinosi na državne obveznice Nemačke zabeležili su pad zbog povećane tražnje za sigurnijom aktivom.

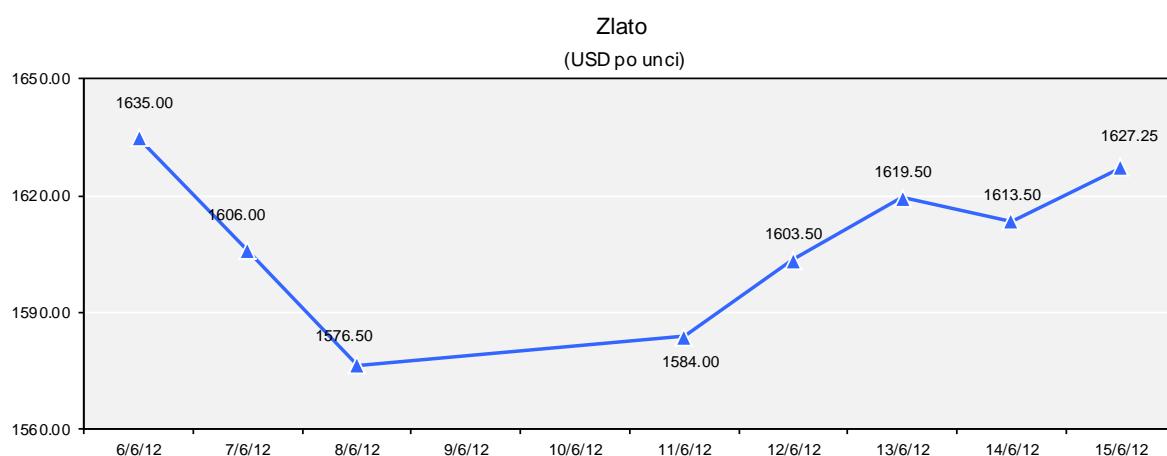
Prvog dana druge nedelje posmatranog perioda nastavljen je pad prinosa na državne obveznice Nemačke, zbog neizvesnosti i smanjene aktivnosti investitora neposredno pred izbore u Grčkoj. Nakon što je Španija i formalno zatražila 100 milijardi evra pomoći od fondova za pomoći (EFSF/ESM), prinosi na španske obveznice su pali. Međutim, 13. juna, zbog rasta zaduženosti Španije došlo je do novog smanjenja rejtinga te zemlje (od rejting agencije *Moody's*), što je za posledicu imalo porast razlike u prinosima između nemačkih i španskih državnih hartija od vrednosti. Pored smanjenja kreditnog rejtinga Španije na Baa3, najnižeg investicionog nivoa, kao i holandskih i belgijskih finansijskih grupacija, na veću tražnju za sigurnijim nemačkim državnim hartijama od vrednosti uticala je i neizvesnost pred izbore u Grčkoj i pisanje *Reuters-a* o pripremi centralnih banaka za koordinisani akciji obezbeđivanja likvidnosti ako po završetku nedeljnih izbora bude problema s likvidnošću.

Značajni pokazatelji privredne aktivnosti zemalja Evropske monetarne unije

	Period	Očekivan i podatak	Aktuelni podatak	Prethodni podatak
I. Indeks proizvodne aktivnosti i sektora usluga u zoni evra, M/M (5. 6. 2012)	Maj	45,9	46,0	46,0
II. Industrijske porudžbine u Nemačkoj, M/M (5. 6. 2012)	April	-1,1%	-1,9%	3,2%
III. Industrijska proizvodnja u Francuskoj, M/M (11. 6. 2012)	April	-0,1%	1,5%	-1,0%

Izvor: Bloomberg LP.

4. Zlato

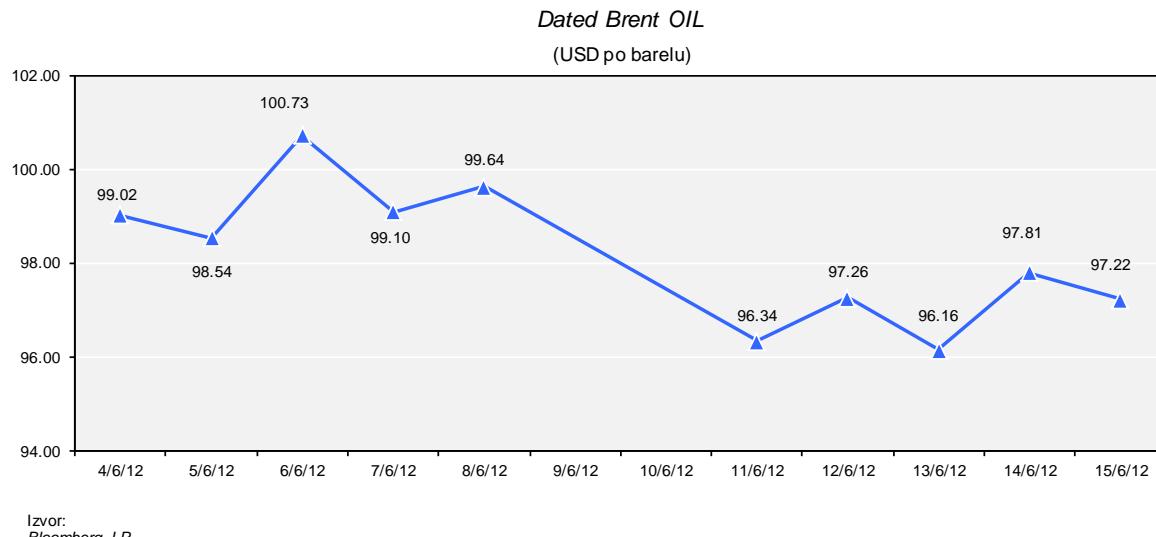
Izvor:
Bloomberg LP i "LBMA"

Cena zlata je prelazila iz pozitivne u negativnu zonu početkom prve nedelje izveštajnog perioda. Dan je završila s blagim korekcijama u odnosu na prethodni, zbog stabilizacije na tržištu akcija i spekulacija da će kreatori svetske politike preduzeti nove mere kojima bi stimulisali privredni rast. U sredu 6. juna kao posledica slabljenja dolara prema evru i relativno manje cene zlata, povećana je tražnja za zlatom, čime je njegova cena dostigla nivo od 1.635 US\$/oz, što predstavlja i najviši nivo tokom celog

posmatranog perioda. Narednog dana cena ovog plemenitog metala je pala posle neočekivano neutralne izjave predsedavajućeg FED- u Ben Bernanka o daljim monetarnim olakšicama u bliskoj budućnosti. Naime, on je ponovio da sve opcije ostaju otvorene za dodatnu pomoć privredi i finansijskom sistemu SAD, ako bi problemi u budućnosti eskalirali. U petak 8. juna tražnja za zlatom i njegova cena su nastavile da se smanjuju kao posledica povećane averzije prema riziku kod investitora (zbog smanjenja kreditnog rejtinga Španije od rejting agencije *Fitch*), kao i jačanja dolara. Na zatvaranju cena zlata je iznosila 1.576,50 US\$/oz, što je i najniži nivo tokom posmatranog perioda.

Rast troškova po kojima se zadužuje Španija, kao i drugo po redu smanjenje kreditnog rejtinga Španije (ovog puta od agencije *Moody's*), predstavljalo je znak daljeg pogoršanja dužničke krize u Evropi. Pored toga, i nekoliko zvaničnika FED-a koji zastupaju stav (podržan slabim podacima sa američkog tržišta) da je potrebno uvesti dodatne mere monetarne politike (te očekivanja o daljem slabljenju dolara) uticali su na veću tražnju za ovim oblikom aktive i rast njegove cene. Takvom kretanju cene zlata doprinela je i neizvesnost koja je vladala tržištima neposredno pred izbore u Grčkoj oko opstanka evra, stavljući svojstvo zlata kao aktive sigurnog utočišta u prvi plan.

5. Nafta

Cene sirove nafte je tokom prve nedelje izveštajnog perioda varirala, uz blag rast na nedeljnem nivou od 0,84%. Sredinom nedelje cena je bila iznad 100 US\$/bbl, što je ujedno i najviša cena za ovaj period. Na takvo kretanje cena uticala je pre svega spekulacija da će američki FED preuzeti dodatne stimulativne mere kako bi se pospešio privredni rast. Međutim, nuda da će biti nove runde monetarnog podsticaja FED-a brzo je nestala, budući da predsednik FED-a Ben Bernanke u svom obraćanju Kongresu nije najavio takvu mogućnost. Uz to su sniženje kreditnog rejtinga Španije, problemi unutar španskog bankarskog sistema, kao i širi ekonomski problemi EU uticali na to da rast cene sirove nafte bude kratkog daha. Italijanski nivo proizvodnje je pao u aprilu, kao i nemački uvoz i izvoz, što je još jedan signal da čak i najjača privreda u EU počinje da oseća pritisak krize.

Početak druge nedelje izveštajnog perioda obeležio je pad cene sirove nafte, prvenstveno zbog novog paketa pomoći EU namenjenog španskim bankama, kao i zbog stava Saudijske Arabije da na sastanku Organizacije zemalja izvoznika nafte (OPEC) treba dogovoriti povećanje ciljane proizvodnje sirove nafte, i pored pada cene. Međutim, nepovoljni makroekonomski pokazatelji u SAD objavljeni tokom nedelje ponovo su vratili nadu investitorima da postoji šansa za stimulativnim merama FED-a. Pored toga, na sastanku OPEC-a je odlučeno da se ne menja ciljni nivo proizvodnje (od 30 miliona

barela dnevno), ali je najavljeno da će neki od proizvođača, pre svega Saudijska Arabija, smanjiti svoju proizvodnju. Iščekivanje novih izbora u Grčkoj, kao i ostale političke i ekonomske tenzije iz EMU, dodatno su uticale na variranje cene sirove nafte, koja je na nedeljnom nivou pala za 2,43%, završivši izveštajni period na nivou od 97,22 US\$/bbl.

6. Prognoze

6.1. Prognoze kretanja kursa EUR/USD

	Q3 2012.	Q4 2012.	Q1 2013.	Q2 2013.	Q4 2013.	Q4 2014.	Q4 2015.	Q4 2016.
Maksimum	1,35	1,40	1,37	1,40	1,40	1,45	1,47	1,43
Medijana	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25	1,29	1,27	1,28
Minimum	1,14	1,10	1,06	1,15	0,98	1,17	1,18	1,18
<i>Barclays</i>	1,20	1,18	1,16	-	1,16	1,17	1,18	1,18
<i>Credit Suisse Group</i>	1,30	1,29	1,29	1,28	1,27	1,25	1,23	1,22
<i>Credit Agricole</i>	1,27	1,26	1,26	1,25	1,25	-	-	-
<i>BNP Paribas</i>	1,28	1,35	1,40	1,35	1,30	1,27	1,20	1,20
<i>Morgan Stanley</i>	1,24	1,19	1,15	1,24	-	-	-	-
<i>Nordea Bank</i>	1,30	1,15	1,10	-	1,00	-	-	-
<i>HSBC</i>	1,40	1,44	1,45	-	1,45	-	-	-
<i>J.P. Morgan Chase</i>	1,22	1,24	1,25	-	1,24	1,24	1,23	-
<i>Bank of America</i>	1,25	1,30	1,30	1,31	1,33	-	-	-
<i>Rabobank</i>	1,29	1,33	1,37	-	-	-	-	-
<i>RBS</i>	1,27	1,31	1,28	1,27	1,22	-	-	-
<i>Wells Fargo</i>	1,28	1,26	1,23	-	1,18	-	-	-

Izvor: Bloomberg LP.

6.2. Prognoza kretanja prinosa na državne obveznice za četvrtu tromesečje 2011. godine

Prognoze stopa prinosa nemačkih državnih obveznica za treće tromesečje 2012. godine (u p.p.)

	2Y	5Y	10Y
I. HSBC bank London	0,20	0,80	1,80
II. Commerzbank	0,10	0,50	1,60
III. Barclays bank London	0,20	0,70	1,60

Izvor: Bloomberg LP.

Prognoze stopa prinosa američkih državnih obveznica za treće tromesečje 2012. godine (u p.p.)

	2Y	5Y	10Y
I. HSBC bank London	0,30	0,90	2,10
II. Commerzbank	0,30	0,90	2,10
III. Barclays bank London	0,30	1,00	2,00

Izvor: Bloomberg LP.